Temaplan

Plan for barnehageutbygging 2014-2030

ASKØY KOMMUNE

Innhold

			Side
1.		**Bakgrunn, innledning**	**3**
	1.1.	Barnehagens samfunnsmandat	3
	1.2.	Mål for planen	4
	1.3.	Planprosessen	4
	1.4.	Barn & unge og folkehelse	4
2.		**Barnetallsutvikling i kommunen**	**5**
	2.1.	Prognoseforutsetninger	5
	2.2.	Boligbyggeprogram 2013 – 2023	5
	2.3.	Befolkningsprognose for hele kommunen	7
	2.4.	Barnetallsprognoser	7
3.		**Sentrale og lokale rammebetingelser**	**8**
	3.1.	Nasjonale føringer – Barnehageloven og sentrale forskrifter	8
	3.2.	Universell utforming	9
	3.3.	Plan – og bygningsloven	9
	3.4.	Arbeidsmiljøloven, Særavtale for barnehager, m.fl. (SFS 2201)	10
	3.5.	Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager	10
	3.6.	Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven)	10
	3.7.	Kommuneplanens arealdel	10
	3.8.	Lekeplasskontroll	11
4.		**Pedagogiske premisser for utforming av barnehagebygg**	**12**
	4.1.	Pedagogiske premisser ut fra Lov om barnehager og Rammeplan for bhg-en	12
	4.2.	Fleksible barnehagebygg	12
	4.3.	Forskning / erfaringer	14
	4.4.	Pedagogiske premisser for utforming av barnehagebygg	15
5.		**Barnehagenes tilstand og behov – bygningsmessig**	**15**
	5.1.	Tilstanden på byggene – kommunale barnehager	16
6.		**Dekningsgrad, barnehagebehov**	**17**
	6.1.	Lovfestet rett til barnehageplass	17
	6.2.	Utvikling av barnehagetilbudet i perioden 2005 – 2012	17
	6.3.	Nye barnehager / utvidelser / nedleggelser i perioden 2005 – 2012	18
	6.4.	Oversikt over eksisterende barnehager, - kommunale og private	19
	6.5.	Status barnehagekapasitet	20
	6.6.	Refusjon av kostnader knyttet til barn fra andre kommuner	20
	6.7.	Fysiske rammer – ledig areal i barnehager på Askøy	21
7.		**Arealrammer og premisser**	**22**
	7.1.	Funksjons – og arealprogram	22
	7.2.	Tomtevalg	22
	7.3.	Lokaliseringsprinsipper for nye barnehager	23
	7.4.	Avkjørsel og parkering	24
	7.5.	Barnehagens utearealer	25
	7.6.	Oversikt over funksjoner og krav til utearealet	26
	7.7.	Barnehagens arealer inne	27
	7.8.	Øvrig areal, som ikke inngår i leke – og oppholdsareal	28
	7.9.	Veiledende romprogram for barnehage	31
8.		**Åpningstid i barnehagene på Askøy**	**32**
9.		**Styrket barnehageavdeling for barn med store, sammensatte funksjonsnedsettelser – samlokalisering med avlastningsbolig**	**33**
	9.1.	Sambruk barnehage – avlastningsbolig	33
10.		**Aktuelle tiltak, plan for videre barnehageutbygging**	**35**
	10.1.	Barnetallsutvikling	35
	10.2.	Tomtebehov	35
	10.3.	Utbyggingstiltak i perioden 2013 – 2025	36

Vedlegg:

Barnetallsutvikling i perioden 2013-2030, utarbeidet av Norconsult

Foto på forsiden: Ramsøy barnehage

1. Bakgrunn, innledning

Barnehageutbygging har vært et nasjonalt løft gjennom flere år, og full barnehagedekning er lovhjemlet. Askøy er en vekstkommune med markert økning i barnetall for hvert år. Dette er positivt, og det krever at kommunen må ha en oppdatert plan for barnehageutbygging.

Det er i dag 27 barnehager i Askøy kommune, 18 er private og 9 er kommunale (10 bygg).
Totalt 2133 barn hadde pr 15.12.2012. barnehageplass i barnehager på Askøy.

Askøy kommune har som målsetting å gi et kommunalt eller privat barnehagetilbud i nærmiljøet, som er attraktivt og tilgjengelig for alle som ønsker det. I dette inngår både faglig innhold og trivsel i barnehagene, men også funksjonelle og gode bygg.

Befolkningsveksten i kommunen er størst i sør, og reisemønsteret til og fra arbeid er sørovervendt. Det medfører ekstra press på utbygging av plasser i søndre del av kommunen. Imidlertid er det forventet en befolkningsøking i alle deler av kommunen, så barnehageutbyggingen må ivareta hele Askøy. I tillegg til befolkningsutvikling og reisemønster til og fra arbeid, er lokal tilhørighet, nærhet til boligfelt og trygg overgang fra barnehage til lokal barneskole viktige element å ta med som grunnlag for barnehageutbygging de neste årene.

Sektorplan barnehage 2010-13, ble vedtatt i Kommunestyret 21.1.2009. Den inneholdt tiltaksoversikt og prioriteringer for barnehageutbygging i perioden. I en vekstkommune som Askøy skjer det store endringer, og det oppsto behov for å revidere tiltaksoversikten. Ny revidert tiltaksoversikt for barnehageutbygging ble vedtatt i november 2010.

Våren 2012 ble det vedtatt å rullere plan for barnehageutbygging, samt se på strukturen og eventuelle endringer av denne. Det ble bestemt at det skulle være en *temaplan* og ikke en *kommunedelplan.*

1.1 Barnehagens samfunnsmandat

Barnehagens samfunnsmandat er å tilby barn under opplæringspliktig alder et omsorgs – og læringsmiljø som er til barns beste. Barnehagen skal:

- Sikre barn et oppvekstmiljø som både gir utfordringer som er tilpasset barnas alder og funksjonsnivå, og trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger.
- Styrke barns muligheter for læring og aktiv deltakelse i et fellesskap med jevnaldrende.
- Ha de fysiske, sosiale og kulturelle kvaliteter som til enhver tid er i samsvar med eksisterende kunnskap og innsikt om barndom og barns behov.
- Ha en helsefremmende og forebyggende funksjon, og bidra til å utjevne sosiale forskjeller.
- Ha en samfunnsoppgave i tidlig forebygging av diskriminering og mobbing.

Barnehagen må se de fysiske rammene for barns læringsmiljø som en helhet. Naturområder og nærmiljø gir også mulighet for opplevelser og utfordringer.
Barnehagens fysiske miljø skal utformes slik at alle barn får gode muligheter for å delta aktivt i lek og andre. *(Rammeplan for barnehagen, kap.1)*

1.2 Mål for planen

Plan for barnehageutbygging i Askøy skal bidra til å:

- sikre full barnehagedekning / tilstrekkelig antall barnehageplasser
- sikre funksjonelle, trygge og gode barnehager for barna
- sikre gode arbeidsforhold for de ansatte
- få en oppdatert gjennomgang av de kommunale barnehagene og en status for alle barnehager

Det legges opp til at planen rulleres en gang i hver kommunestyreperiode. Eventuelle tiltak som må håndteres før ny rullering tas opp i forbindelse med budsjett- og økonomiplanarbeidet.

1.3 Planprosessen

Planprosessen har pågått fra august til desember 2012. Plangruppen som har ledet arbeidet har bestått av:

Ann-Iren Larsen	Leder for planarbeidet, Fagsjef barnehageavdeling
Betty Føli	Barnehageavdeling
Tina Marie Lund/ Synne Guldberg	Areal og samfunn
Arnt-Inge Solvang	Teknisk avdeling
Torgeir Sæter	Koordinator

I tillegg har andre fagpersoner og instanser vært involvert underveis i planarbeidet:

Heidi Hole	Miljørettet helsevern
Jens Harald Garden	Folkehelsekoordinator
Åge Rosnes	Undervisningsavdelingen
Øyvind Haugland	Informasjonsavdelingen
Norman Lie	Økonomikontoret
Kjersti Andersen	Pleie og omsorg

Det har vært møter med hovedverneombud, og drøftingsmøter med arbeidstakerorganisasjonene v/hovedtillitsvalgte.
Forslag til plan for barnehageutbygging har også vært lagt fram for kommunale og private barnehagestyrere, og eiere i private barnehager, for innspill.

1.4 Barn & unge og folkehelse

Folkehelse og barn og unge er satsingsområder i Askøy kommune. Målet med folkehelse og folkehelsearbeidet er å skape flere leveår med god helse for den enkelte og å utjevne sosiale forskjeller i helse blant kommunens innbyggere. Folkehelsearbeid er samfunnets samlede innsats for å skape god helse, godt miljø og trivsel i befolkningen. Arbeidet har som mål å sikre gode oppvekst- og levekår for alle gjennom å ha fokus på bakenforliggende faktorer som påvirker helsen vår.

Det helsefremmende arbeidet er sentralt i alt det Askøy kommune gjør. Dette gjelder også når vi skal planlegge for en barnehageutbygging som blant annet skal sikre funksjonelle, inkluderende, trygge og gode barnehager på Askøy. I barnehageloven står det at barnehagen skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og den skal være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Folkehelsen utvikles gjennom trivsel, glede, fellesskap og vennskap.

Hvis vi klarer å gi barnehageplass til alle som ønsker det, gir det oss mulighet til å være med på å utvikle gode holdninger og levevaner hos barn på Askøy i tidlige barneår. Barnehagene på Askøy kan være med på å gi trygge, aktive og inkluderende læringsmiljø, som bidrar til god mental, sosial og fysisk helse og god livskvalitet hos barna våre.

2. Barnetallsutvikling i kommunen

Gode befolknings – og barnetallsprognoser er det viktigste grunnlaget en kommune har for å bestemme framtidig behov og struktur for barnehagesektoren. En mest mulig oppdatert barnetallsprognose er en forutsetning for å kunne gjøre de riktige valgene i forhold til vurdering av behov, struktur og endring i barnehagekapasiteten.

Norconsult har utarbeidet prognoser for perioden 2013 – 2030, hvor det legges til grunn en gjennomsnittlig befolkningsoppgang på 850 personer pr. år for hele kommunen. For alle prognosene er utgangspunktet *folketallet pr 01.01.2012*. (tall fra SSB). Prognosen er den samme som er utarbeidet for Skolebruksplanen.

Norconsults prognose forventer en økning i aldersgruppen 0-5 år fra dagens barnetall på ca 2650 til ca. 4150 i 2030. Dette er en økning på ca. 1300 barn i perioden.

2.1 Prognoseforutsetninger

Barnetallsprognosen til Norconsult tar utgangspunkt i slike forutsetninger:

- Sammensetningen av innbyggertallet pr. 01. januar 2012 på grunnkretsnivå (Kilde SSB)
- Fruktbarhet, og dødelighet som gjennomsnittet i de siste 5 år. (Kilde SSB)
- Flytting: Aldersfordelt flyttemønster inn i, ut av og internt i kommunen som for årene 2008-2011, er lagt til grunn for aldersfordelt flytting i årene fremover
- Boligbygging: Prognosen er korrigert for potensialet i lokale vedtatte utbyggingsplaner, slik dette kommer fram i tabellen under.

Data fra disse parameterne legges inn i en statistisk regnemodell som genererer prognoser for befolknings- og barnetallsvekst.

2.2 Boligbyggeprogram 2013-2023

Prognosemodellen Norconsult har benyttet er boligstyrt, og er bl.a. basert på historiske tall og planlagt boligbygging. Prognosene til Norconsult tar utgangspunkt i Askøy kommunes opplysninger om potensialet for boligbygging i vedtatte reguleringsplaner, reguleringsplaner under arbeid og areal avsatt til boligbebyggelse, sentrumsformål og LNF spredt boligbygging i Kommuneplanens arealdel 2012-2023.

Ved utarbeidelse av boligbyggeprogrammet er det tatt utgangspunkt i erfaringstall både når det gjelder antall boliger og type boliger i de ulike områdene. For å komme frem til fordelingen er det brukt kjent kunnskap om regulerte områder, områder der det er igangsatt reguleringsarbeid, og hvilke områder som mest sannsynlig blir bygget ut med tanke på dagens boligstruktur og begrensninger i infrastrukturen. Tallene utover 2023 er i hovedsak basert på den resterende kapasiteten som ligger i kommuneplanens arealdel. For å kunne utarbeide prognoser frem til 2030 har Norconsult valg å fordele denne rest-kapasiteten jevnt utover perioden. Det er viktig å merke seg at boligbyggeprogrammet i seg selv er en prognose for forventet utbygging, og ikke reelle tall.

Skoleområde	Boligbyggeprogram ---------->																		Utbygging 2013-2030
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Hop	4	4	10	10	27	27	38	38	13	13	14	14	14	14	14	14	14	14	296
Erdal	31	31	32	32	17	17	13	13	13	13	14	14	14	14	14	14	14	14	324
Florvåg	18	18	37	37	74	74	85	85	88	88	25	25	25	25	25	25	25	25	804
Kleppestø	30	30	41	41	113	113	106	106	114	114	9	9	9	9	9	9	9	9	880
Kleppe	30	30	65	65	53	53	35	35	35	35	9	9	9	9	9	9	9	9	508
Strusshamn	81	81	51	51	64	64	66	66	66	66	36	36	36	36	36	36	36	36	944
Follese	5	5	15	15	15	15	25	25	25	25	71	71	71	71	71	71	71	71	738
Hetlevik	15	15	2	2	2	2	2	2	2	2	6	6	6	6	6	6	6	6	94
Haugland	9	9	11	11	5	5	5	5	5	5	27	27	27	27	27	27	27	27	286
Tveit	27	27	10	10	10	10	17	17	17	17	21	21	21	21	21	21	21	21	330
Davanger	6	6	15	15	5	5	5	5	5	5	30	30	30	30	30	30	30	30	312
Hanøy	16	16	21	21	21	21	20	20	10	10	3	3	3	3	3	3	3	3	200
Træet	4	4	13	13	20	20	12	12	12	12	59	59	59	59	59	59	59	59	594
Fauskanger	23	23	18	18	23	23	18	18	23	23	15	15	15	15	15	15	15	15	330
Totalt	299	299	341	341	449	449	447	447	428	428	339	339	339	339	339	339	339	339	6640

Det er lagt til grunn at det skal bygges 6 640 boliger på Askøy i løpet av de neste 18 årene. Utbyggingen er fordelt til de respektive skoleområdene etter tilgjengelig utbyggingsinformasjon – utarbeidet av Askøy kommune.

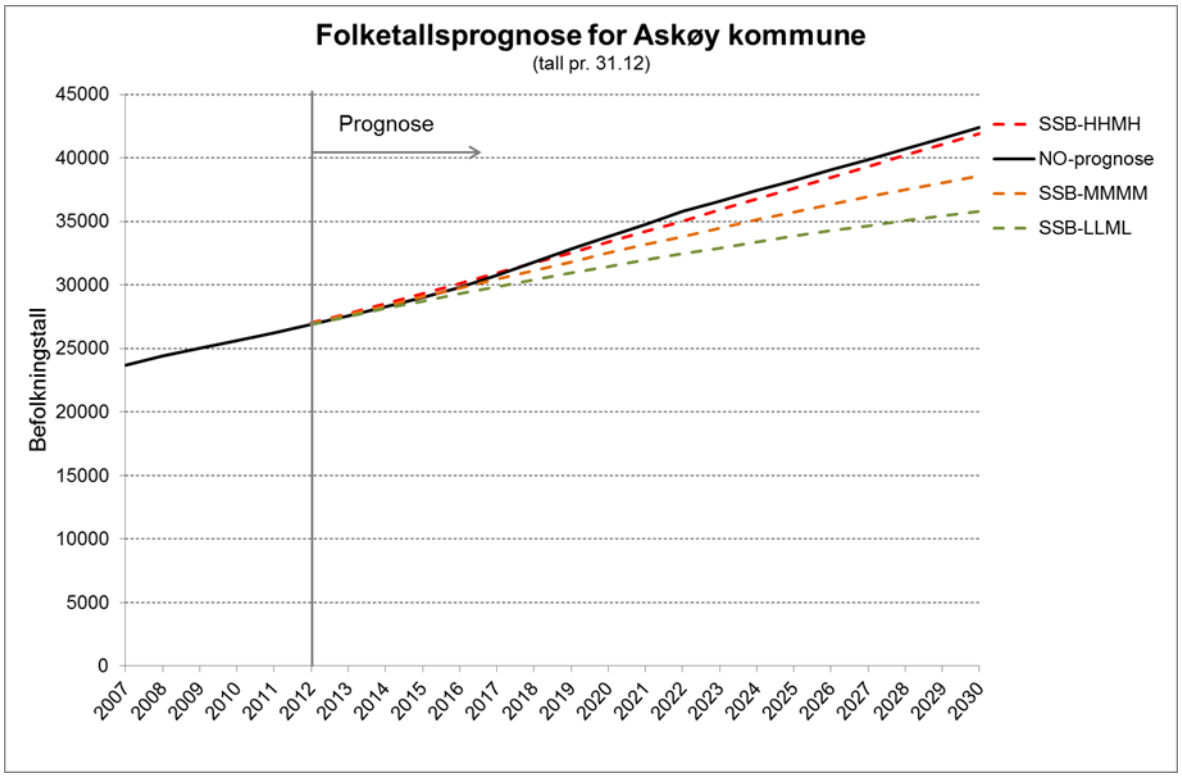
Boligbyggeprogrammet viser «god» geografisk fordeling og spredning av boligutbyggingen, hvor også de nordligste områdene får en høy andel av den totale utbyggingen. Hvorvidt dette er realistisk i boligmarkedet kan diskuteres, men eventuelle nye veg- og infrastrukturprosjekt lokalt, kan redusere reisetid og avstander og dermed gjøre områder «lengre ute» - mer attraktive og tilgjengelige for framtidige innflyttere.

Den største boligutbyggingen vil mest sannsynlig følge historisk utbyggingstrend – med høy boligbygging i de områdene som ligger lengst sør i kommunen. Strusshamn, Kleppestø, Follese, og Florvåg områder vil stå for over halvparten (3 362 boliger) av det totale utbyggingspotensialet (6 640 boliger) i Boligbyggeprogrammet over.

Foto: Kleppestø barnehage

2.3 Befolkningsprognose for hele kommunen

Kommuneplanens arealdel, vedtatt 13.12.2012, har lagt til grunn en befolkningsvekst på 3,3 % for planperioden 2012-2023. Arealdelen inneholder tilstrekkelig boligareal til å imøtekomme en slik befolkningsvekst frem til 2023. Den faktiske befolkningsveksten har de siste årene imidlertid vært lavere, rundt 2,4 %. Kun i 2008 har befolkningsveksten vært over 3 %. For å få mest mulig realistiske prognoser er det valgt å ta utgangspunkt i boligkapasiteten som ligger i gjeldende kommuneplan og fremskrive befolkningsveksten frem til 2030.

Norconsults prognosebane legger seg tett opp til SSB befolkningsprognose for høy vekst (SSB-HHMH). Norconsult forventer at det totale innbyggertallet vil ligge rundt 42 400 innbyggere i 2030. Dette er en økning på nesten 15 500 innbyggere i perioden 2013-2030 (18 år) eller en vekst tilsvarende en middels stor norsk kommune. Denne høye veksten bygger på forutsetningene i boligbyggeprogrammet i kapittel over.

Merk at trenden i boligtypene er videreført i Norconsults prognose. Dette innebærer at eneboliger gir noe mer elever enn leiligheter på f.eks Kleppestø og Florvåg. Men det er ikke lagt inn egen «byfaktor» (dvs. justering for mindre barnetall utover historisk trend) for utbyggingen.

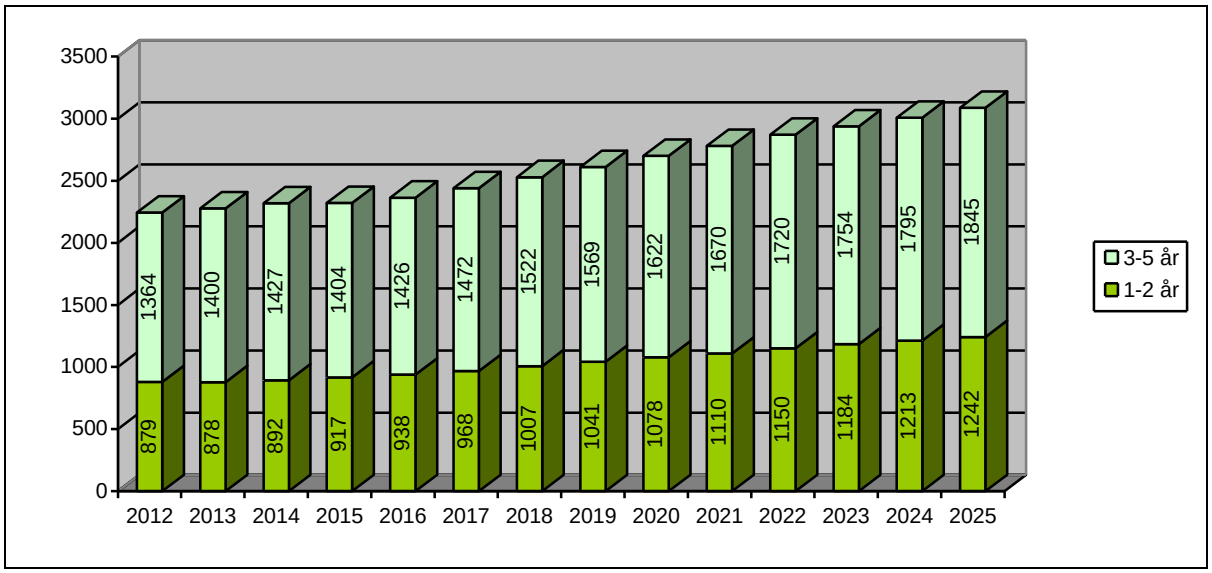
Sterk befolkningsøkning genererer både økte investeringer for kommunen, og økte inntekter. Av denne årsak må det følges nøye med på om utviklingen i folketallet og i demografisk sammensetning blir som prognostisert, for å sikre at kommunen utvikler sitt tjenestetilbud i tråd med reell utvikling. Dette gjøres ved at det regelmessig gjennomføres rullering av prognosene. Det kan være hensiktsmessig å gjennomføre dette hvert annet år.

2.4 Barnetallsprognoser

Norconsults prognose forventer en økning i aldersgruppen 0-5 år fra dagens barnetall på ca 2650 til ca. 4150 i 2030. Dette er en økning på ca. 1300 barn i perioden.

Det er også utarbeidet prognoser de fem barnehageområdene nord, nordvest, øst, vest og sør. Detaljer i disse prognosene er vedlagt planen.

Befolkningsutvikling barn i alderen 1-5 år
Basert på folketall pr 01.01.2012., prognose utarbeidet av Norconsult i januar 2013.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1-2 år	879	878	892	917	938	968	1007	1041	1078	1110	1150	1184	1213	1242
3-5 år	1364	1400	1427	1404	1426	1472	1522	1569	1622	1670	1720	1754	1795	1845
Sum 1-5 år	2243	2278	2319	2321	2364	2440	2529	2610	2700	2780	2870	2938	3008	3087
Endring 1-5 år		35	41	2	43	76	89	81	90	80	90	68	70	79

3. Sentrale og lokale rammebetingelser

3.1 Nasjonale føringer – Barnehageloven og sentrale forskrifter

Lov av 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (Barnehageloven) regulerer barnehagens formål og innhold. Den omhandler krav om godkjenning, bemanning, samordnet opptaksprosess, barn og foreldres rett til medvirkning, ulike samarbeidsfora, og regler for hvilke oppgaver som er tillagt barnehageeier og barnehagemyndighet.

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver er en forskrift til barnehageloven, og redegjør for barnehagens samfunnsmandat. Den gir retningslinjer for barnehagens verdigrunnlag, innhold og oppgaver. Målet med rammeplanen er å gi styrer, pedagogiske ledere og det øvrige personalet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet. Rammeplanen gir også informasjon til foreldre, eiere og tilsynsmyndighet.

Det er staten som gir de overordnede styringssignaler og rammer for barnehagesektoren. Kommunen har ansvar for å oppfylle lovfestet rett til barnehageplass, for faglig utvikling og for godkjenning av og tilsyn med barnehagene i kommunen, både private og kommunale.

Kommunen skal påse at virksomheten drives innenfor rammene av godkjenningen, at

barnehagens vedtekter ikke er i strid med loven, og at innholdet er i samsvar med lov og rammeplan. Tilsynet innebærer også et aktivt veiledningsansvar.

Barnehageeiere har ansvar for tilbudet og kvaliteten i den enkelte barnehage. Askøy kommune er barnehageeier for de kommunale barnehagene.

3.2 Universell utforming

Det fysiske miljøet i barnehagen og dens omgivelser skal fremme barns utvikling. Det framgår av rammeplanen for barnehagenes innhold og oppgaver, at barnehagens fysiske miljø skal utformes slik at *alle* barn får gode muligheter for å delta aktivt i lek og andre aktiviteter. Ved planlegging av barnehagens utforming, må det tas hensyn til samfunnets mål om nedbygging av funksjonshemmende barrierer, og at planlegging, lokalisering og bygging av nye barnehager bør være basert på prinsippet om universell utforming.

Universell utforming er utforming av produkter, bygninger, transportmidler og omgivelser på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker i så stor utstrekning som mulig, uten behov for spesiell tilpasning. Det gis ikke direkte instrukser om utforminger av bygninger i barnehagen.

Barnehageloven regulerer først og fremst den pedagogiske virksomheten og barnehagens kvalitative innhold, mens utformingen av bygninger reguleres blant annet av plan- og bygningsloven. Det understrekes imidlertid at departementet er opptatt av universell utforming og vil oppmuntre til at det fysiske miljøet, så langt det er praktisk mulig og rimelig, utformes etter prinsippet om universell utforming.

I lov om offentlige anskaffelser krever en at universell utforming skal være et vurderingskriterium. Hensikten med dette er at anskaffelsen skal bidra til et mer inkluderende samfunn. Offentlige anskaffelser skal derfor ta hensyn til hvordan prosjektet ivaretar tilgjengelighet for flest mulig brukergrupper.

I Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven – vedtatt juni 2008, ikrafttredelse 1. januar 2009 – heter det følgende i formålsparagrafen:

> *Lovens formål er å fremme likestilling og likeverd, sikre like muligheter og rettigheter til samfunnsdeltakelse for alle uavhengig av funksjonsevne og hindre diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne.*
> *Loven skal bidra til nedbygging av samfunnsskapte funksjonshemmende barrierer og hindre at nye skapes.*

Plikten til universell utforming i dtl § 9 omfatter både nye og eksisterende bygninger med videre, rettet mot allmennheten, såfremt en universell utforming eller tilrettelegging ikke medfører en uforholdsmessig byrde. I sammenheng med at diskriminerings- og tilgjengelighetsloven ble vedtatt, ble det fastsatt at kravene til universell utforming av nye bygninger og anlegg med videre, skal fremgå av plan- og bygningsloven. Det er utarbeidet en handlingsplan fra regjeringen og den sier at Norge skal være universell utformet innen 2025.

3.3 Plan- og bygningsloven

Plan og bygningsloven med tilhørende byggeforskrift inneholder omfattende krav til det fysiske miljøet. Lovverket kommer spesielt til anvendelse i sammenheng med planlegging og oppføring av nye barnehager og rehabilitering av eksisterende bygg.

3.4 Arbeidsmiljøloven, Særavtale for barnehager, m.fl. (SFS 2201)

De ansatte sine miljøkrav er ivaretatt gjennom Arbeidsmiljøloven. Arbeidsmiljølovens formål er å sikre et arbeidsmiljø som gir " full trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger" samt å bidra til et "inkluderende arbeidsliv" (§ 1-1). Arbeidstilsynet fører tilsyn med at loven etterfølges.

Det ble 31. mai 2011 avsagt kjennelse om *Særavtale for barnehager, skolefritidsordninger, skole og familiebarnehager*. 1. august 2012 ble arbeidstidsendringene i den nye barnehageavtalen iverksatt for kommunale barnehager. Arbeidstidsendringene innebærer at all arbeidstid bør ses i sammenheng. For pedagogisk personale skal det avsettes 4 timer i gjennomsnitt pr. uke til faglig samarbeid, planlegging, forberedelser tilrettelegging av aktiviteter og lignende, og dette kan omfatte tid både i og utenfor institusjon. Det pedagogiske personale kan velge å bruke de 4 timene i barnehagen. Dette innebærer at det i fremtidens barnehager må være tilrettelagt for flere kontorarbeidsplasser enn det er i dagens barnehager.

3.5 Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager

Forskriften trådte i kraft 01.01.1996 og blir ofte kalt for barnas arbeidsmiljølov. Forskriften inneholder krav til det fysiske og sosiale miljøet, og stiller krav til bl.a ansvarsforhold, internkontroll, plikt til opplysning og informasjon, tilsyn, sanksjoner og klager. Formålet med forskriften er å bidra til at miljøet i barnehager og skoler fremmer helse, trivsel og gode sosiale og miljømessige forhold, samt forebygger sykdom og skade.

Forskriften forutsetter at den enkelte barnehage skal godkjennes. Dette gjelder også nye barnehager. Det er Avdeling for miljørettet helsevern som er godkjenningsmyndighet i Askøy kommune.

3.6 Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven)

Lov om folkehelsearbeid – folkehelseloven – trådte i kraft 1. januar 2012. Den nye loven erstatter deler av kommunehelsetjenesteloven (lov 19. november 1982 nr. 66), lov om sosiale tjenester (lov 13. desember 1991 nr. 81) og lov om fylkeskommuners oppgaver i folkehelsearbeidet (lov 19. juni 2009 nr. 65).

Formålet med folkehelseloven er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, og å sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige myndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet på en forsvarlig måte i forhold til folkehelsearbeidet. Kommunen sitt ansvar etter loven er blant annet å fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til en utjevning av sosiale forskjeller i helse.

3.7 Kommuneplanens arealdel

Bestemmelsene om kommunal planlegging er hjemlet i Plan og bygningsloven av 27. juni 2008, kap.11. En samlet kommuneplan består av en samfunnsdel med handlingsdel og en arealdel.

Arealdelen er et verktøy for å gjennomføre samfunnsdelen, og skal vise sammenhengen mellom samfunnsutviklingen som behandles i samfunnsdelen og hvilke behov dette gir for arealbruken. Kommuneplanens arealdel skal angi hovedtrekkene i hvordan arealene skal brukes og vernes, og hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponering av arealene. Kommuneplanens arealdel ble vedtatt i Kommunestyret 13.12.2012.

I Kommuneplanens arealdel omtales barn og unge som et eget tema i planbeskrivelsens kap. 2.2.1, i tillegg til hovedtema som behandles i planen. Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen skal håndheves strengere og skal legges til grunn for all plan- og byggesaksbehandling. I rundskriv T-2/08 presiseres kommunens ansvar for at all plan- og byggesaksbehandling ivaretar hensynet til barn og unges behov for gode oppvekstvilkår og nærmiljø. Barnehage omtales som eget tema i Kap. 3.4.2. Askøy kommune har svært få områder som i dag er avsatt til barnehageformål. Det er viktig at det sikres tomter for videre barnehageutbygging i tilknytning til nye boligfelt.

3.8 Lekeplasskontroll

Lekeplassen er regulert av Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr av 1996, sist endret 2004-02-20. Formålet er å forebygge at lekeplassutstyr medfører helseskade for brukere eller tredjepart når utstyret brukes til de formål det er beregnet for, eller slik det kan forventes at barn bruker det.
Her kommer også lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester av 1976, sist endret 2009-06-19 og forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) av 1996, sist endret 2011-12-02.

I tillegg legger en til grunn EU-standarden, da det ikke eksisterer egen NS.

Foto: Tveit barnehage

4 Pedagogiske premisser for utforming av barnehagebygg

Utbyggingen av barnehager de senere årene har gitt et mangfoldig barnehagetilbud, og de nye barnehagebyggene har større fleksibilitet enn tidligere. Fleksible barnehagebygg gir mulighet for et variert aktivitetstilbud som skaper gode lærings- og utviklingsmuligheter for alle barn i førskolealder. Barnehager med fleksibelt areal, gir rom for å tilpasse barnegruppen etter etterspørsel.

Fleksible arealer gir muligheter for:

- at sammensetningen av barnegrupper kan tilpasses endringer i alder
- en effektiv utnyttelse av areal og bemanning
- større fleksibilitet i bruk av rommene – større andel spesialrom/grupperom
- tilrettelegging for et tilpasset tilbud til alle barn
- styrking av barnets læringsutbytte gjennom tilrettelegging av læringsmiljø

4.1 Pedagogiske premisser ut fra Lov om barnehager og Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver

Barnehagens formål og pedagogiske innhold er nedfelt i Lov om barnehager og Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, som er en forskrift til loven. Barnehageeier har ansvar for å drive barnehagen i samsvar med samfunnsmandatet, og kommunen som forvaltningsorgan har ansvar for å føre tilsyn med at alle barnehager i kommunen driver en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet i samsvar med lov og forskrifter.

Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og å fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. I tillegg er sosial og språklig kompetanse og sju fagområder viktige deler av barnehagens læringsmiljø.
De sju fagområdene er;

- kommunikasjon, språk og tekst
- kropp, bevegelse og helse
- kunst, kultur og kreativitet
- natur, miljø og teknikk
- etikk, religion og filosofi
- nærmiljø og samfunn
- antall, rom og form

Barnehagen skal støtte og ta hensyn til det enkelte barn, samtidig som den skal ta hensyn til å styrke barns muligheter for læring og aktiv deltakelse i felleskap med jevnaldrende.

Barnehagen skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap (Barnehageloven § 1 Formål, 3.ledd).

Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter. (Barnehageloven § 2 Barnehagens innhold, 2. ledd).

Lov om barnehager slår fast at barnehagens fysiske rammer, dvs. lokaler og uteområder, må være egnet for barnehagedrift. Etter § 2 skal barnehagen blant annet gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter i trygge og samtidig utfordrende omgivelser. Utforming av det fysiske miljøet ute og inne gir derfor viktige rammebetingelser for barns trivsel, opplevelser og læring.

Barnehagen skal ha arealer og utstyr nok til lek og aktiviteter som fremmer bevegelsesglede, gir allsidig bevegelseserfaring, sanseerfaring og mulighet for læring og mestring.

Dette stiller mange og varierte krav til barnehagens lokaler og uteområder. I tilretteleggingen av det fysiske miljøet må det tas hensyn til at alle barn i ulike aldre og med ulikt funksjons- og ferdighetsnivå skal bruke de samme arealene. Barn i småbarnsalder har stort behov for tumleplass inne og ute, og for ro og konsentrasjon. Utformingen må også ta hensyn til at barn har behov for å danne grupper, og at det foregår ulike aktiviteter til samme tid.
Tilgjengelige leker og materiell i et oversiktelig miljø skaper grunnlag for barns lek og aktivitet, og for organisering av ulike læringssituasjoner.

Ved planlegging av barnehagens utforming, må det tas hensyn samfunnets mål om nedbygging av funksjonshemmende barrierer. Planlegging, lokalisering og bygging av nye barnehager bør være basert på prinsipper om universell utforming.

I følge loven, er veiledende arealnorm for barns leke areal inne, 4 m2 for barn over 3 år og 5,3 m2 for barn under 3 år. Utearealet bør være seks ganger så stort som leke - og oppholdsarealet inne. Dette må tas hensyn til under planlegging av nye barnehagebygg. Godkjenningen av leke - og oppholdsarealet regulerer hvor mange barn barnehagen kan ta inn.
Barnegruppene kan settes sammen på mange måter (alder, kjønn, gruppestørrelse, etc.), under forutsetning av at en tar hensyn til barnas behov, godkjente areal og bemanningsnorm.

4.2 Fleksible barnehagebygg

Betegnelsen ”framtidens barnehage” går ofte igjen. Hva denne framtiden vil bringe av nye reformer og utfordringer, vet vi ikke i dag. Det vi vet, er at vi lever i en tid der endringene kommer raskt, og at vi må etterstrebe tilpasningsdyktige lokaler. Det må derfor fokuseres på egenskaper ved bygningsanlegget som gir en høy grad av tilpasningsdyktighet og fleksibilitet. Tilpasningsdyktige bygningsanlegg kan medføre høyere grad av investeringskostnader, men vil i et lengre perspektiv gi bedre driftsøkonomi. Nye bygninger skal kunne tilpasses barnehageutviklingen de neste 30 årene.

Barnehager med fleksibelt areal er ikke inndelt i tradisjonelle avdelinger. Der de tradisjonelle barnehagene er inndelt i faste avdelinger med likt areal og innredning, planlegges barnehager med fleksibelt areal med primærareal/hjemmebase og fellesareal/temarom.
Hjemmebasen er for et gitt antall barn og er det arealet barna har mest tilhørighet til. I hjemmebasen er det faste grupper med barn og voksne som ivaretar barnas behov for trygghet, tilhørighet og oversikt. Gruppestørrelse og sammensetning kan variere.
Barnehagene er bygget for å gi muligheter for ulike driftsløsninger og alderssammensetninger av barn, ut fra behovet for barnehageplass. Byggene må utformes slik at de ivaretar barnas behov for lek, læring, omsorg og medvirkning, og rommene skal ivareta aktiviteter som utvikler forskertrang, mestring og utvikling.

Utforming av barnehager med temarom/fellesrom, kombinert med tradisjonell avdelingstenkning, ivaretar begge typer driftsformer.

Barnehagens fysiske miljø danner rammen om barnehagedriften og har påvirkning på det pedagogiske arbeid. Utformingen av lekearealene og barnehagens organisering har betydning for å kunne ivareta barns medvirkning

4.3 Forskning/erfaringer

Det har vært liten forskning om sammenhengen mellom barnehagebygg og pedagogikk. De senere årene har det imidlertid kommet mer forskning på området. Det kan være nyttig og viktig å se på hva som kommer fram gjennom forskning og undersøkelser ved planlegging av nye barnehagebygg.

Monica Seland *"Det moderne barn og den fleksible barnehagen 2009"*, har i sin doktorgradsavhandling sett på hvilke steder og rom som finnes i en ny, avdelingsløs barnehage.
I denne avhandlingen finner hun bl.a. at spesialrommene i liten grad blir benyttet utenom kjernetiden. Det er i kjernetiden når bemanningstettheten er høyest og det planlagte, pedagogiske arbeidet foregår, at disse rommene blir brukt. Dette i følge Seland skyldes den økonomiske rasjonaliteten som preger tankegangen når nye barnehager planlegges. Hun finner også at det er en sammenheng mellom bemanningssituasjonen og hvor barn og voksne posisjonerer seg i forhold til hverandre. I barnehager med lav bemanningstetthet blir de ansattes rolle av mer dirigerende og overvåkende art i forhold til barna.

Store barnehager (mer enn 80 barn) gir store barnegrupper.
Barnehagegruppene blir stadig større. Dette gjelder både småbarnsgrupper og aldersblandede grupper. Dette blir slått fast i rapporten *" Barnehagenes organisering og strukturelle faktorers betydning for kvalitet"* fra Universitetet i Stavanger og Iris (International Research Institute of Stavanger). Rapporten er laget på oppdrag av Kunnskapsdepartementet.

Rapporten slår fast at gruppestørrelsen øker klart med barnehagens størrelse, og at barnehager etablert etter 2005 har vesentlig større gjennomsnittlige gruppestørrelser enn barnehager etablert tidligere. Rapporten konkluderer med en klar anbefaling om at en bør satse på mellomstore barnehager (60-80 barn). De kommer godt ut, både med hensyn til de ansattes utdanningsnivå, oppfylling av pedagognorm, areal pr. barn, størrelse på barnegruppene, pedagogisk leders tilstedeværelse i barnegruppen, og antall barn den enkelte voksne forholder seg til i løpet av dagen.

Store barnehager kommer tilsvarende dårlig ut:

- Jo større barnehagen er, desto mindre av arbeidstiden tilbringer de pedagogiske lederne sammen med barna
- Jo større barnehage, desto mindre leke- og oppholdsareal
- Sykefraværet øker med økt barnehagestørrelse
- Jo større barnehage, desto lenger åpningstid, som innebærer færre ansatte til stede før 8.30 og etter 15.30.

Imidlertid fremstår store barnehager (mer enn 80 barn) på flere kvalitetsindikatorer som vesentlig mer "profesjonelle" enn små (færre enn 45 barn). De ansatte er jevnt over bedre utdannet i større barnehager enn i små. Jo større barnehagene er, dess oftere oppfyller de kravene om formell utdanning.
Mellomstore barnehager er store nok til å sikre faglig utvikling for de voksne, og er små og oversiktelige nok til å ivareta trygge rammer for barn.

En anbefaling er at man lar barnehagene selv velge organisasjonsform, det vil si at valget springer ut av den enkelte barnehages pedagogiske plattform.

Ved å sammenligne barnehager med ulik størrelse og driftskonsept, kan det se ut til at det er de mellomstore barnehager som representerer det beste fra de ulike driftsformene. Ved bygging av nye barnehager i fremtiden, anbefales mellomstore barnehager (60-80 barn) som er organisert i en kombinasjon av tradisjonell avdelingsdrift for de yngste barna, og mer fleksibel gruppeorganisering for de eldste.

4.4 Pedagogiske premisser for utforming av barnehagebygg

Barneperspektivet

- Barnehagens samfunnsmandat må være førende for utforming av barnehagebygg. Bygningene skal ivareta barnets behov for omsorg og lek, og det skal fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.
- Organiseringen av barnegruppene må ivareta barnets behov for tilknytning og gode relasjoner til faste voksne.
- Barn har behov for skjermede omgivelser som gir oversikt og forutsigbarhet. De yngste barna har behov for ro og hvile.

Rom og læringsmiljø

- Alle bygg må ha universell utforming
- Rommene skal være tilgjengelig for alle, både hjemmebasen/avdelingen og tema-/spesialrom
- Tema-/spesialrom må planlegges med tanke på fagprogresjon og stimulerende læringsmiljø for alle aldersgrupper.
- Byggene må ta hensyn til barns behov for skjerming (for eksempel grupperom, treningsrom, hvilerom, "kriker og kroker"), samt skjerming fra støy og lys.
- Det må planlegges grupperom/treningsrom for barn med nedsatt funksjonsevne.

Organisering

- Barnehagens organisering velges ut fra rammebetingelsene og den enkelte barnehages pedagogiske plattform.

Rom for samhandling

- Det må legges til rette for samhandlingsarenaer barnehage og hjem. Det må være rom for personalets og foreldres samhandling, planlegging og veiledning. Bygget må utformes på en måte som imøtekommer dette.
- Det må fysisk tilrettelegges for hensiktsmessige arbeidsforhold for personalet.
- Barnas garderober må gi mulighet for kommunikasjon mellom barn, foreldre og ansatte ved henting/bringing.

Bemanning

- Kvalifisert bemanning ut fra lov og forskrifter.

5 Barnehagenes tilstand og behov – bygningsmessig

De kommunale barnehagene har en relativ god standard.
Byggene bærer preg av at det generelle vedlikeholdet ikke blir utført.
De fleste barnehagene mangler skur til oppbevaring av vogner, for et stadig økende antall små barn.
Mange av barnehagene har ikke bosshus / bossrom, og dette må på plass i alle barnehager.

Barnehageavdelingen har en avtale med ekstern leverandør om årlig kontroll av lekeplassene i de kommunale barnehagene. De utarbeider en rapport, som viser A, B og C-feil. Kommunens økonomiske situasjon tilsier at en del B og C feil ikke blir prioritert. A-feil blir rettet.

Definisjon på A-feil:
Feil som ved en ulykke kan medføre dødsfall eller invaliditet (hodeskader, kvelning). Tiltak som bør treffes er foreløpig avstengning av apparatet (innen 24 timer), inntil utbedring har funnet sted. Alternativ demontering av apparatet.

Definisjon på B-feil:
Feil som kan medføre varig men. Tiltak må iverksettes innen 1 mnd etter registrering.

Definisjon på C-feil:
Feil som kan medføre "mindre alvorlige skader / skader uten varig men".

Noen barnehager har behov for utvidelse av parkeringsplasser og bedre tilretteleggingen av de trafikale forholdene.
Det er få av barnehagene som har utvidelsesmuligheter. De fleste er avgrenset av veier og andre private eiendommer.

5.1 Tilstanden på byggene - kommunale barnehager

Ask barnehage	Bygget i 2003, siste tilbygg og rehabilitering i 2008. Bortleding av takvann må bedres. Diverse mindre utvendig og innvendige vedlikeholdsarbeider må utføres. Bygningsmassen trenger utvendig maling.
Erdal barnehage	Bygget ble tatt i bruk i 2004. Noe utvendig opprustning av lekeområdet og lekeapparatene er nødvendig. Bygningsmassen trenger utvendig maling. Generelt vedlikehold trengs.
Florvåg barnehage	Bygget ble tatt i bruk i 2006. Noe utvendig opprustning av lekeområdet og lekeapparatene er nødvendig. Bygningsmassen trenger utvendig maling. Generelt vedlikehold trengs.
Furuly barnehage	Består av to separate eiendommer, hvor hovedbygget ble bygget i 1979 med siste tilbygg og rehabilitering, utført i 2004. Bi-bygget ble ombygget til barnehage i 2009. Bygningsmassen trenger utvendig maling. Utearealet, samt lekeapparater må rustes opp. Det er en vanninntrengning i bygget som må utbedres. Noe innvendig vedlikehold trengs. Rive eksisterende utvendig bod, som må erstattes med ny.
Kleppestø barnehage	Bygget i 1975, siste tilbygg og rehabilitering i 2004. Bygningsmassen, samt lekeapparater trenger utvendig maling. Småflikking av utvendige vegger er nødvendig. Noe innvendig vedlikehold trengs. Behov for generell oppgradering av lekeapparater. Drenering av lekeplassen er nødvendig. Sjenerende kloakklukt må gjøres noe med.
Hanøy barnehage	Innleid bygg. Leieavtalen utgår 31.8.2014, deretter 1+1+1 år. Erstattes av ny barnehage, planlagt åpnet i 2018.
Hanøy barnehage avd Forum	Bygget eies av Askøy kommune og driftes av Askøyhallene AS. Erstattes av ny barnehage, planlagt åpnet i 2014/15.
Ramsøy barnehage	Deler av bygget ble tatt i bruk til barnehage i 2005, mens resten fikk bruksendring i 2011. Diverse utvendig maling, både på bygg og lekeapparater er nødvendig. Stort behov for vognskur. Vannansamling på lekeplassen må utbedres. Ny taktekking trengs.
Træet barnehage	Bygget i 1996, siste tilbygg og rehabilitering i 2010. Diverse utvendig maling, både på bygg og lekeapparater er nødvendig. Behov for generell oppgradering av lekeapparater. Noe innvendig vedlikehold trengs.
Tveit barnehage	Bygget i 1985, siste tilbygg og rehabilitering i 2004. Diverse utvendig maling, både på bygg og lekeapparater er nødvendig. Småflikking av utvendig vegger trengs. Noe innvendig vedlikehold trengs. Behov for generell oppgradering av lekeapparater. Drenering av lekeplass mot nord trengs.
Myrane Kanvas barnehage	Bygget eies av Askøy kommune og leies ut til Kanvas Leieavtale utgår 30.04.2018. Behov for ny taktekking. Behov for nytt vognskur. Vannansamling på lekeplassen må utbedres.

6 Dekningsgrad, barnehagebehov

6.1 Lovfestet rett til barnehageplass

Barn som har fylt ett år innen utgangen av august det året det søkes barnehageplass har, etter søknad, rett til å få plass i barnehage fra august. Rett til barnhageplass gjelder barn mellom 1-5 år der:

- de yngste barna har fylt ett år innen 31.08. ved gjeldende hovedopptak
- og som har søkt barnehageplass innen gjeldende hovedopptaks søknadsfrist
- og som ønsker plass innen 31.08. ved gjeldende hovedopptak

Rettigheten er knyttet til bostedskommunen, ikke i en bestemt barnehage. Askøy kommune har ett årlig hovedopptak med søknadsfrist 1. mars. I tillegg foretas det fortløpende suppleringsopptak gjennom året. Askøy kommune har siden 2009 oppfylt lovfestet rett til barnehageplass.

Foto: Ask barnehage

6.2 Utvikling av barnehagetilbudet i perioden 2005-2013

Det har vært en betydelig økning i antall barn i barnehage på Askøy. Ved utgangen av 2005 var det 1256 barn med barnehageplass i Askøy kommune. Tilsvarende tall ved utgangen av 2012 var 2133 barn. Antall barnehageplasser har altså økt med 877 plasser på sju år, av disse var 564 plasser for barn under 3 år.

Tabellen under viser utviklingen i antall barnehageplasser i Askøy kommune i perioden 2005-2013.

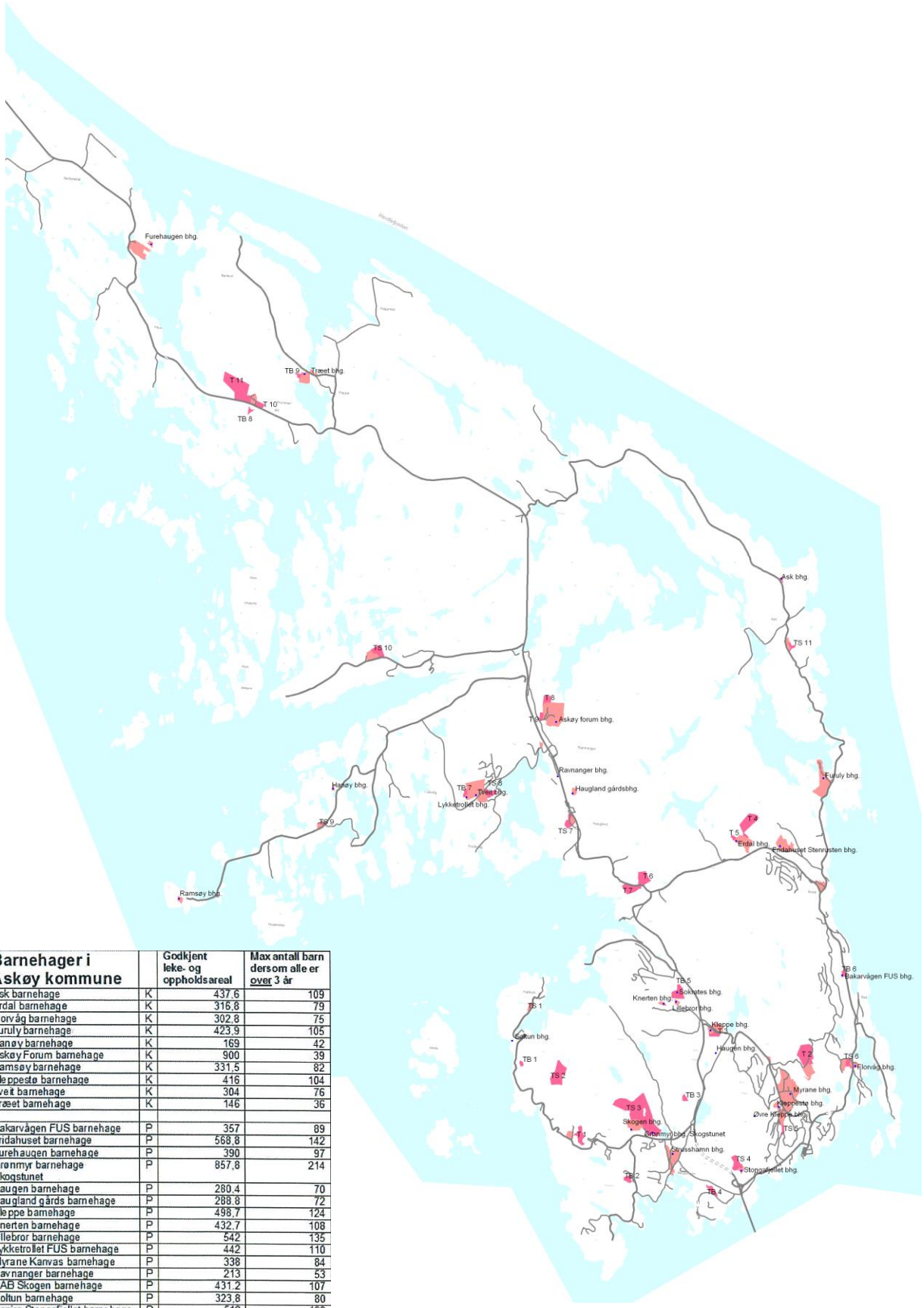
Barn med barnehageplass pr 15.12.	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**
1-2 år	283	490	528	614	617	705	787	847	839
3-5 år	973	1032	1048	1087	1150	1165	1205	1286	1328
1-5 år	**1256**	**1522**	**1576**	**1701**	**1767**	**1870**	**1992**	**2133**	**2167**

6.3 Nye barnehager / utvidelser / nedleggelser i perioden 2005-2013

Det har også vært en økning i antall barnehager. Mange små barnehager er nedlagt, og de nye barnehagene er større enn tidligere. Tabellen under viser utbygging, ombygging/utvidelser og nedleggelser av barnehager i perioden 2005-2012.

Kommunale tiltak	Private tiltak	Nedleggelser
2005		
Ramsøy barnehage - ny	Garden barnehage - ny Lillebror barnehage - ny Lykketrollet barnehage - ny	
2006		
Florvåg barnehage – ny/utvidelse Askøy Forum bhg – leide lokaler	Skogen barnehage - ny Kleppe barnehage - ny Stongafjellet barnehage - ny	
2007		
Småhusvegen midlertidige bhg. Skogvikmyrane midlertidige bhg.	Ask menighets bhg. - utvidelse Fridahuset barnehage - ny Furehaugen barnehage - ny	
2008		
Ask barnehage - utvidelse	Haugland gårdsbarnehage – ny Knerten barnehage - utvidelse	Garden barnehage Stølen barnehage Trollskogen barnehage
2009		
Furuly barnehage - utvidelse	Kleppe barnehage - utvidelse	
2010		
	Skogstunet barnehage - ny Soltun barnehage – ny/utvidelse	Follese barnehage Småhusvegen barnehage Skogvikmyrane barnehage
2011		
Ramsøy barnehage - utvidelse	Bakarvågen barnehage – ny Skogen barnehage - utvidelse	Ask menighets barnehage
2012		
	Sokrates barnehage - ny	
2013		
Ingen nye barnehager	Ingen nye barnehager	Ingen

6.4 Oversikt over eksisterende barnehager, kommunale og private

Barnehager i Askøy kommune		Godkjent leke- og oppholdsareal	Max antall barn dersom alle er over 3 år
Ask barnehage	K	437,6	109
Erdal barnehage	K	316,8	79
Florvåg barnehage	K	302,8	75
Furuly barnehage	K	423,9	105
Hanøy barnehage	K	169	42
Askøy Forum barnehage	K	900	39
Ramsøy barnehage	K	331,5	82
Kleppestø barnehage	K	416	104
Tveit barnehage	K	304	76
Træet barnehage	K	146	36
Bakarvågen FUS barnehage	P	357	89
Fridahuset barnehage	P	568,8	142
Furehaugen barnehage	P	390	97
Grønnmyr barnehage Skogstunet	P	857,8	214
Haugen barnehage	P	280,4	70
Haugland gårds barnehage	P	288,8	72
Kleppe barnehage	P	498,7	124
Knerten barnehage	P	432,7	108
Lillebror barnehage	P	542	135
Lykketrollet FUS barnehage	P	442	110
Myrane Kanvas barnehage	P	338	84
Ravnanger barnehage	P	213	53
NAB Skogen barnehage	P	431,2	107
Soltun barnehage	P	323,8	80
Espira Stongafjellet barnehage	P	512	128
Strusshamn barnehage	P	250	62
Sokrates barnehage	P	1189,4	297
Øvre Kleppe barnehage	P	87,7	21

6. 5 Status barnehagekapasitet

Det er mange variabler som skaper uforutsigbarhet i forhold til å beregne et tilstrekkelig antall barnehageplasser i kommunen til enhver tid.

Askøy kommune har siden 2009 per definisjon hatt full barnehagedekning. Det innebærer at alle med lovfestet rett til barnehageplass, har fått et tilbud om barnehageplass innen utgangen av august hvert år.
Barn som fyller ett år *etter* 1. september hvert år, og barn som kommer flyttende til Askøy etter søknadsfristen for hovedopptaket, har ikke rett til barnehageplass, men har likevel ofte et *behov* for plass. Det kan synes klokt å etablere et tilstrekkelig antall plasser også til disse barna. Alternativet er at foreldre velger å søke plass i Bergen i stedet, noe som er mye mer kostbart for kommunen. Mange foreldre velger at barnet fortsetter i samme barnehage frem til skolestart.

I tiden 2009 – 2011 har kun et fåtall av barn uten rettighet til plass fått et tilbud.
I april 2012 åpnet Sokrates barnehage. Dette er den største barnehagen på Askøy, og den er tenkt å skulle ta unna for veksten fra 2012 til 2018. Dette innebærer at i denne perioden vil også barn uten rettighet kunne tilbys barnehageplass. Mot slutten av perioden vil vi igjen *kun* klare å gi tilbud om barnehageplass til dem med lovfestet rett til plass, før vi åpner en ny Hanøy barnehage i 2018.

6.6 Refusjon av kostnader knyttet til barn fra andre kommuner

I Forskrift om likeverdig behandling, § 11 heter det: *Kommuner som har ikke-kommunale barnehager med barn bosatt i en annen kommune, har rett til refusjon for kostnader til ordinær drift fra kommunen der barnet er bosatt. Refusjonen baseres på nasjonale gjennomsnittssatser for tilskudd til driftskostnader og kapitalkostnader fastsatt av departementet.*

Disse satsene er betydelig høyere enn tilskuddssatsene pr. barn til barnehager i Askøy kommune. Kommuner som ligger tett opp til større bykommuner, og dermed har en høy grad av pendling til jobb i byen, vil være sterkt berørt av dette.

For kommunale barnehager kan kommunen i sine vedtekter fastsette opptakskretsen til å være *barn bosatt innenfor kommunens grenser*. Eier av private barnehager fastsetter selv sin opptakskrets og sine opptakskriterier, og kommunen har ingen styringsrett i forhold til opptak av barn til barnehageplass i private barnehager. De kan dermed fritt tilby plass til barn bosatt i andre kommuner og barn uten lovfestet rett til barnehageplass.

Foreldre til barn uten rettighet søker plass der de kan få. Selv om de ikke har en rett til plass, har de et behov. De står fritt til å søke hvor de vil. Våren 2013 hadde 62 askøybarn barnehageplass i private barnehager i andre kommuner, mens det var 46 barn høsten 2013. En betydelig nedgang fra året før.
I 2013 var det 22 barn fra andre kommuner som hadde barnehageplass i private barnehager på Askøy om våren og 17 barn om høsten.

Refusjonsordningen gjelder også plasserte fosterbarn.
Dersom askøybarna som har barnehageplass i Bergen, valgte å søke om barnehageplass på Askøy, ville disse ha en lovfestet rett til barnehageplass på Askøy.

6.7 Fysiske rammer – ledig areal i barnehager på Askøy

I de *kommunale barnehagene* er det et gjeldende kommunestyrevedtak, datert 29.10.08. om å utnytte godkjent leke – og oppholdsareal maksimalt. Det innebærer at de kommunale barnehagene, med unntak av Ramsøy barnehage, ikke har hatt uutnyttet areal. I Ramsøy barnehage er det planlagt en økning i barnetallet år for år, i takt med økt søknad til barnehagen. Dette fordi det er vanskelig å rekruttere barn til Ramsøy, som ikke bor i området. Dersom Ramsøy skal utnytte sitt totale, godkjente leke – og oppholdsareal betinger dette at barnehagen får bod til oppbevaring av vogner, samt overbygg til at barn kan sove i vogn ute i all slags vær.

I de *private barnehagene* var det pr. 1.9.2014. kun 5 av 18 barnehager som utnyttet arealet maksimalt. De øvrige 13 barnehagene hadde fra 13– 417 kvm ledig leke – og oppholdsareal.

Hovedopptaket i 2014 viste en overkapasitet i mange barnehager, som vi ikke har sett tidligere. Det gjaldt både kommunale og private barnehager. Det er mange årsaker til dette, men hovedårsaken var en stor nedgang i fødselstallet for 2013.

- 12 barnehager på Askøy har pr 1.9.2014. fylt opp all ledig kapasitet.
- 5 private barnehager ønsker ikke å fylle opp ledig kapasitet. Denne ledige kapasiteten kunne gitt plass til 57 barn under tre år.
- 3 private barnehager kan vurdere å fylle opp ledig kapasitet dersom kommunen har behov for det. Dette kan gi plass til 25 barn under tre år.
- 8 barnehager har ledig kapasitet, og ønsker å fylle opp. Dette kan gi 208 plasser under tre år.

Totalt utgjør dette 233 plasser, som skal holde unna for veksten fram til ny barnehage åpner i 2018.

Det å rekruttere tilstrekkelig bemanning til askøybarnehagene, og da spesielt pedagoger, er en stor utfordring. Det er derfor ikke gitt at alle barnehagene er i stand til det, og dermed klarer å fylle opp ledig areal.

Foto: Træet barnehage

7 Arealrammer, funksjoner og premisser

Barnehagen skal ha utstyr, lokaler og uteareal som fremmer formålet. Barnehagens lokaler skal gi rom for lek, skapende virksomhet og andre aktiviteter, samt hvile og konsentrasjon. Utearealet skal gi barn mulighet for lek og fysisk aktivitet, og skal normalt ligge i umiddelbar tilknytning til barnehagens lokaler.

7.1 Funksjons – og arealprogram

Hensikten med arealrammer, premisser og et funksjons – og arealprogram er ikke å gi "fasitsvar", men å ivareta basiskvaliteter.

Sektorplan barnehage – 2010-2013 skisserte noen prinsipper for nye barnehager i Askøy kommune. I hovedtrekk videreføres disse prinsippene.

- Barnehagetomter bør være av en viss størrelse med tanke på fremtidige ekspansjonsmuligheter
- Barnehagetomter bør være av en slik karakter at infrastrukturen gir overkommelige utfordringer
- Nye barnehager må tilrettelegges for fleksibel drift og ulike driftsformer, og må være i stand til å møte fremtidens varierte behov, f eks i forhold til barnas alder, gruppestørrelser, med mer.
- Universell utforming. Barnehager må være tilrettelagt for barn med alle typer funksjonshemminger
- Nye barnehager bør være på minimum 4 avdelinger med tanke på gunstige stordriftsfordeler
- Nye barnehager må tilpasses et økende antall små barn under tre år, og være tilrettelagt for hvile, stell, plass til vogner, flere ansatte
- Tilrettelegging som gir en attraktiv arbeidsplass, og personalmessige tiltak som sikrer rekruttering til barnehagesektoren
- Fokus på kvalitet for barn, foreldre og ansatte, men også på kostnad og arealeffektivitet

7.2 Tomtevalg

Behovet for nye barnehageplasser skal vurderes i alle reguleringsplaner for ny boligutbygging. Dersom det er underdekning i området, eller dersom den enkelte reguleringsplan i seg selv utløser behov for nye plasser, skal nødvendig areal avsettes til barnehageformål, og rekkefølgekrav innarbeides i reguleringsplanens bestemmelser.

Tomter til barnehageformål bør være på *minimum* 4 dekar. En tomt på denne størrelsen vil gi rom for en barnehage med ca 60 barn. En tomt av denne størrelsen vil gi mulighet for lønnsom drift. Det vil også kunne gi et barnehagebygg med et variert og stort aktivitetstilbud til barna, gi et godt fagmiljø for personalet, og kunne være en god møteplass for foreldre.

Tomtene og barnehagene kan gjerne være større. Dersom man velger å bygge store barnehager, må det vurderes om det er hensiktsmessig å seksjonere barnehagen i mindre enheter/bygg, eksempelvis som et tun. Dette for å kunne gi et optimalt barnehagetilbud som er tilpasset alle aldersgrupper.

Barnehagens utearealer benyttes ofte av barn og familier i nærmiljøet etter barnehagens stengetid, og er dermed et viktig bidrag til barns oppvekstmiljø.

Når det settes av tomter til barnehageformål i store byggefelt, må man være svært bevisst hvordan tomten plasseres. Dette gjelder både i forhold til trafikk til og fra barnehagen, og at tomten er egnet til formålet. Det må tas hensyn til at det er stor trafikk til og fra barnehagen, i forbindelse med levering

og henting av barn. X antall barn skal kjøres til og fra fire ganger for dagen, og man må unngå at all denne trafikken må gå gjennom byggefelt.

Tomten som velges må være godt egnet til barnehageformål. Det innebærer at barnehagebygningen er fornuftig plassert i forhold til topografi, vindretning, sol – og snøforhold. Man må unngå å bygge barnehager i områder med lite sol, mye vind og kaldluftslommer i terrenget. Barnehagebygningens utforming og plassering må ta utgangspunkt i tomtens kvaliteter, slik at muligheten til å etablere et spennende og variert uteområde ikke bygges bort eller ødelegges.

7.3 Lokaliseringsprinsipper for nye barnehager

Sektorplan barnehage – 2010-2013 skisserte et sett med kriterier, som dannet bakgrunn for utbyggingstiltakene i planperioden. I hovedtrekk videreføres disse kriteriene, med noen justeringer:

- Lokalisering av eksisterende barnehager
- Planer om boligutbygging i planperioden
- Søkerliste til barnehageplass
- Hensiktsmessig plassering i fht knutepunkt, hovedfartsårer i kommunen
- God adkomst/tilgjengelighet for kjøretøy, syklende, gående og god tilknytning til kollektivtrafikk
- God hente - og bringeløsning
- Avsatte tomter til barnehageformål
- Barnehageplass å tilby der foreldre ønsker det
- God tilgang til grøntområder, og lett tilgang til naturområder i gangavstand fra barnehagetomten
- Gode grunnforhold
- Gode klimatiske forhold, som sol og dagslystilgang, samt ly for vind og vær
- Beskyttelse mot farer som trafikk, støy og forurensning
- Variert terreng

Foto: Florvåg barnehage

7.4 Avkjørsel og parkering

I planbeskrivelse med bestemmelser til Arealdelen av kommuneplanen 2012 – 2023, er det tatt inn krav til antall parkeringsplasser for bl.a. barnehager. Dette gjelder nye barnehager. De kommunale barnehagene har alle godkjente avkjørsler og tilfredsstillende parkeringsdekning i henhold til det regelverket som var gjeldende ved opparbeidelsen av respektive barnehager. Askøy kommune må tilstrebe og oppgradere trafikale forhold i eksisterende kommunale barnehager til dagens krav.

Utdrag fra Kommuneplanens arealdel 2012-2023, Planbeskrivelse med bestemmelser, kap. 5 – Krav til parkering:

		Minstekrav til antall p-plasser (avrundet oppover til nærmeste hele plass)		**Maksimalkrav[3] til antall p-plasser (avrundet oppover til nærmeste hele plass)**
Formål	Enhet	Bil	Sykkel	Bil
Barnehage	Ansatt	0,6[1]	0,2	1,0
	Barn under 8 år	0,2[1]	-	0,5

[1] Av antall beregnede plasser skal minimum 5 % (avrundet oppover til nærmeste hele plass) være utformet og reservert for forflytningshemmede. Disse plassene skal ha kortest mulig gangavstand til hovedadkomst og en gunstig trasé.

[3] Maksimalkrav til parkering gjelder ved utarbeiding av reguleringsplaner og behandling av søknader om tillatelse til tiltak på gårdsnumre 7 og 8.

Foto: Kleppestø barnehage

7.5 Barnehagens utearealer

Ved plassering av bygget må det være utsikt fra barnas oppholdsrom inne til utelekeplassen.
Det bør være mulighet til å differensiere virksomheten mellom fysisk preget aktivitet og rolig / konsentrert lek og hvile.
Lekeplassen bør opparbeides med ulike soner til ulike aktiviteter, tilpasset barn på ulike alders- og utviklingstrinn. Det gjelder både i forhold til skjerming, inspirasjon og utfordringer. Arealer tilpasset de yngste barna bør være nærmest bygget. Sykkelstier må planlegges slik at det ikke kan skape farlige situasjoner for de yngste barna.

Inngangspartiet skal være overbygget og skjermet for vær. Dette for å ha et tørt område som kan fungere som et oppholdssted, der man kan spise ute når bakken er våt og sølete. Dette kan også fungere som oppstillingsplass for vogner til soving ute.

Det bør tilstrebes å bevare og benytte naturen på tomten, så som trær, skråninger, kupert terreng, osv. Beplantning må være tilpasset allergikere.

Det må etableres skur/boder/rom til oppbevaring av vogner, uteleker, redskaper og avfallsbeholdere. Disse må være uten dørterskler og ha brede dører, slik at ansatte og foreldre slipper belastningen med å bære sykler, vogner og avfallsbeholdere inn og ut. Det anbefales to rom. Et rom hvor sesongleker (som bassenger, telt, turutstyr, akebrett, med mer) kan lagres, og et rom hvor utstyr og leker til daglig bruk er lettere tilgjengelig. Det bør også vurderes om lageret skal gi plass til snøryddeutstyr, snøfreser, snøskuffer og spader.

Det bør tilrettelegges for følgende aktiviteter på uteområdet:

- Sandlek - sandbasseng
- Vannlek
- Sklie og klatring
- Disser/gynger, for små og store barn
- Sykling – sykkelstier/tunneller
- Ballek – ballbaner
- Lekehus
- Samlingsplass stor nok til felles samlinger for hele barnehagen
- Plass for bord og benker til utendørs måltider, bordaktiviteter i nærheten av bygget

Foto: Florvåg barnehage

7.6 Oversikt over funksjoner og krav til utearealet:

Vesentlige funksjoner innenfor eller i nærheten av tomtearealet	**Beskrivelse**
Behov for å oppleve mystikk og eventyr, stimulere fantasien	"Vill" natur Skog og kratt Vann, store steiner, ulendt terreng, slyngende stier
Rollelek, samspill, sosiale behov	Steder som kan forandres, robust og variert natur Slitesterk vegetasjon Busker å gjemme seg i, steiner å gjemme seg bak Små lekehus og hytter
Mulighet til å oppleve, og studere det levende livet i naturen	Trær, blomster, insekter, fugler Mulighet for å plukke blomster og bær, fiske
Bevegelse, klatre, henge, løpe, ake, gå på ski, sykle	Små ballplasser Flater med asfalt, slyngende stier med asfalt eller grus Bakker, jordhauger, trær, broer, tau
Møteplasser	Solveggen Terrassen Samlingsplassen, amfi Bålplassen, gapahuken, lavvoen, teltet
Konstruksjonslek	Vann og sandlek Bygge i snø, tre, stein
Fysiske forhold	**Ytelseskrav**
Trafikk – adkomst	Leveringslommer ved bilkjøring Sikker gangadkomst Sikring av glatt føre Trafikksikker varelevering og søppelhenting (ikke over/gjennom lekearealet)
Sikkerhet – fallunderlag	Godkjent sand, bark, grus, eller lignende
Fysiske barrierer	Gjerde/hinder mellom barnehagens lekeareal og trafikk / parkering Port i gjerdet mot naturområder Utebelysning
Lek – naturområde	Variert terreng med bakker, hauger, steiner, groper, kratt og trær Gjemmesteder Steder å klatre, tau Bekkeløp og små dammer
Sand	Stort lekeområde med spennende avgrensninger. Solrikt og skjermet for vind
Vann	Vann hører naturlig til sandlek. Ta vare på overflatevann, små bekker
Asfalt	Tilgjengelighet for funksjonshemmede For barmarksaktiviteter på solsiden av bygningen Paradis, sykling, hoppetau, tegning og maling
Ballplasser	Kan være flere små eller en stor, gjerne med mål, oppmerking
Gress	Områder som egner seg for opphold på barmark, vinteraktiviteter om vinteren (ski, aking)
Konstruksjonslek	Mulighet for å skape byggverk i ulike materialer. Trevirke eller snø, avhengig av årstid
Snø	Bakker som egner seg til aking (fri for store steiner) Løyper for skigåing, skilek Snølagringshauger med mulighet for variert vinterlek Klatring, aking, snøhuler, snøforming
Sosiale møtesteder	Skjermet og overbygget sitteplass i solveggen Plass til lavvo, telt Bålplass Evt naust, båthus (sjønære tomter)
Biologisk mangfold	Bærbusker Fuglebrett, fuglekasser Maurtuer Blomster
Lekeapparater	Hva som er nødvendig må vurderes Husker Lekeapparater som ivaretar muligheten for å klatre, henge, gjemme seg unna i Små lekehus

7.7 Barnehagens arealer inne

Arealer må være store nok til å ta imot barnegrupper med varierende alderssammensetning, og må også være utformet slik at de er egnet for både små og store barn. Det vil være hensiktsmessig å bygge litt større enn minimumskravene, med sikte på fremtidige utfordringer.

Det må være mulig å samle barna, - i store rom og i mindre rom hvor døren kan lukkes. Barnas behov for tilhørighet skal prioriteres høyt. Barnehagene planlegges med primærarealer/base/avdeling og fellesarealer, spesialrom.

Barnas leke – og oppholdsareal er det arealet som godkjennes til bruk for barnas lek og aktiviteter. Dette arealet består av:

- Fingarderobe
- Baser/avdelinger
- Kjøkken
- Temarom/spesialrom
- Grupperom/aktivitetsrom

Arealet skal være egnet for barns lek, og kunne benyttes i hele åpningstiden. Lekerommene skal ivareta ulike aktiviteter, og ha areal for å samle hele barnegruppen og mindre grupper. Det må også ivareta behov for hvile og plass til måltider. Lekearealet skal ha godt dagslys og lave vinduer som ivaretar barns mulighet for å se ut. Solavskjerming må vurderes.

Lekerommene må planlegges slik at det blir kortest mulig trafikklinjer mellom dem. Lekerommene skal ikke fungere som gjennomgangsrom.

Avdeling / base:

Avdelinger/baser er barnas areal, og det stedet i barnehagen som de har mest tilhørighet til. Her er det faste grupper barn og voksne. Gruppestørrelse og barnesammensetning kan variere, og skal ta utgangspunkt i barns behov for trygghet, oversikt og mulighet for medvirkning. Spesielt skal de minste barnas behov for skjerming tas hensyn til.

Hver avdeling/base skal ha god tilgang til hovedkjøkken, eller ha en egen kjøkkenkrok. Rommene kan innredes på forskjellige måter, og ha ulik funksjon. Avdelingen/basen kan bestå av flere rom.

Fellesrom – samlingsrom:

For å sikre fleksibilitet i bruk, bør det finnes et større fellesrom i barnehagen. Det vil være hensiktsmessig å legge et fellesrom i tilknytning til hovedkjøkkenet, for en praktisk bruk ved større samlinger, fester og arrangementer for barn og foreldre. Et slikt rom vil også kunne benyttes til grovmotoriske aktiviteter eller annen aktivitet barnehagen vektlegger.
Det må være lager for leker og utstyr i tilknytning til arealet.

Fingarderobe:

Garderoben skal være inkludert i netto leke- og oppholdsareal for barn, og dette må tas hensyn til ved innredning og møblering av garderoben. Innredningen kan være skuffer, skap eller hyller, og skal i størst mulig grad kunne betjenes av barna selv. I inngangspartiet skal det etableres en foreldresone, som har funksjon som en informasjons- og møteplass. I dette arealet bør det være lave vinduer

(”vinkevindu”) med utsyn til inngangspartiet, slik at barna kan ha visuell kontakt med dem som kommer og går.

Garderoben kan være en rolig samlingsplass og et rom for lek. En bør derfor legge vekt på at det er vindu og dagslys i garderoben. Det må også være plass for leker og utstyr til bruk i dette arealet.

Kjøkken:

Bygget skal ha et hovedkjøkken, som inngår i leke- og oppholdsarealet. Kjøkkenarealet skal tilrettelegges både for barns og voksnes bruk.

Det skal være mulighet for å tilberede varm og kald mat. Hovedkjøkkenet skal utstyres med kjølerom, komfyr, oppvaskmaskin, fryseskap, håndvask med skoldesperre, høye skap og overskap som går til tak for å unngå støvdeponering. I tillegg skal hovedkjøkkenet ha muligheter for sortering av avfall.

Felles grupperom / temarom / treningsrom:

Fellesarealer skal ha ulike aktivitetsrom som gir mulighet for varierte pedagogiske aktiviteter. Det er naturlig å ta utgangspunkt i fagområdene i rammeplanen når rommene planlegges. Både det fysiske miljøet og organisatoriske tiltak virker inn på mulighetene til å utøve en pedagogikk som samsvarer med rammeplanens målsettinger.

Alle avdelinger/baser bør ha en enkel tilgang til felles grupperom og temarom.

Grupperom / temarom / treningsrom kan ha fleksible tema og innredning. Eksempler som foreslås:

- Rom som er særskilt tilrettelagt for barn med nedsatt funksjonsevne, som har behov for skjerming og trening. Rommene må være innredet og utstyrt for dette formålet, og må ikke benyttes som lager for utstyr og materiell. Dette vil gi en negativ effekt for barna.
- Rom for vannaktiviteter
- Rom for musikk / teater / dans. Ekstra lydisolering bør vurderes. Det bør være mulighet for scene, monteres skinner i tak, speil.
- Rom for utforsking og eksperimentering
- Sanserom
- Rom spesielt tilrettelagt for hvile og soving. Disse rommene bør ha innvendig vindu, slik at personalet gis mulighet til å holde tilsyn med barna.

7.8 Øvrig areal, som ikke inngår i barnas leke – og oppholdsareal:

Inngangsparti:

Det skal etableres egen inngang til administrasjon og personalsone. Inngangspartiene for barn/foreldre skal ha direkte adkomst til barnas grovgarderober. Inngangspartiene skal være overbygget, og det skal være gode rister/sluk og spylemuligheter for barnas regntøy og støvler.

Grovgarderobe:

Barn i barnehage er mye ute og leker i all slags vær. Dette stiller store krav til overgangssonen mellom inne og ute. Utformingen må ivareta rene og skitne soner. Grovgarderoben må ha god plass, slik at barna kan bruke gulvet til å organisere av – og påkledning. Grovgarderoben skal gi plass til alt yttertøy og skotøy tilpasset årstiden. Garderoben skal ha sittemuligheter og det må være plass til oppbevaring av sko og støvler, slik at disse ikke trenger å stå på gulvet.

Det må etableres plass til at personalet kan kle på seg arbeidsyttertøy, samt lagringsplass til yttertøy og skotøy for personalet.

Det må etableres plass til å tørke barnas og personalets yttertøy, i tilknytning til grovgarderoben. Det foreslås å vurdere å bygge egne tørkerom, fremfor tørkeskap. Rommet må ha avfukter og utlufting til friluft.

Toalett og stellefunksjon skal være tilgjengelig fra garderoben. I tilknytning til grovgarderoben bør det finnes toaletter som er lett tilgjengelig utenfra.

Foto: Fra Kristiansand kommune, v/Ann-Iren Larsen

Utendørs soveplass:

I barnehagene på Askøy er det et stadig økende antall små barn, som blir levert i barnehagen i vogn. Vognen står i barnehagen til barnet blir hentet. Med det klimaet vi har på vestlandet, må det etableres skur/boder til oppbevaring av vogner.

Mange av foreldrene ønsker at barna skal sove utendørs i egen vogn. Det må derfor etableres overbygg stort nok til at et økende antall små barn kan sove i vogn ute. Alternativt må det vurderes å etableres soverom innendørs, eksempelvis halvklimatisert rom.

Foto: Fra Kristiansand kommune, v/Ann-Iren Larsen

Gangareal:

Det bør etableres minst mulig "traffikkareal". Rommene skal utformes slik at det ikke blir nødvendig å krysse arealer og dermed forstyrre barn i lek og aktivitet, for å komme til andre arealer. Dørplassering og vindusplassering må derfor vurderes nøye. Det kan vurderes å ha langskap (fra gulv til tak) i gangarealene til lagringsplass.

Foto: Fra Kristiansand kommune, v/Ann-Iren Larsen

Sanitære rom:

Det skal monteres veggmonterte toalett og hev/senkbar stelleplass med tilgang til vask. Antall avklares i forhold til barnehagens størrelse. Hver avdeling/base skal ha direkte tilknytning til toaletter og stellefasiliteter. Fra garderober skal det være direkte tilgang til toaletter og stellerom. Det bør tilstrebes at stellerom har vindu, med mulighet for direkte utlufting.

Lager:

Det bør etableres lagerplass i form av nærlager i aktivitetsrom, eller i gangarealet i tilknytning til aktivitetsrom. All erfaring viser at det i de fleste barnehagene er for liten lagringsplass.
Hovedkjøkken bør ha tørrlager og kjølerom, og enkel tilkomst for varelevering.
Det må etableres renholdssentral og vaskerom med plass for vaskemaskin, tørketrommel og lagerplass til renholdsmidler. I tillegg kommer tekniske rom til varme- og ventilasjonsanlegg, sentraler for el-kraft og IKT.

Personalfasiliteter:

Personalfasiliteter bør samles i én sone. Personalsonen bør ha egen inngang og bør inneholde:

- Kontor for administrasjon
- Kontorarbeidsplasser med tilgang til dataverktøy for personalet
- Pauserom, inkludert kjøkken med oppvaskmaskin, kjøleskap og komfyr
- Konferanserom, møterom
- Personaltoaletter. Det skal tilrettelegges for garderobe, toalett, dusj for damer og herrer. Ett av toalettene skal være et HC-toalett
- Kopi / data / rekvisitalager
- Lager – arkiv

7.9 Veiledende romprogram for barnehage

Inkludert i barnas leke – og oppholdsareal: **(anbefalt norm: 4 kvm for barn over 3 år og 5,3 kvm for barn under 3 år)**
<u>Avdeling / base:</u> • Lekerom • Hvilerom <u>Fellesareal:</u> • Felles samlingsrom • Grupperom • Temarom • Treningsrom
Fingarderobe
Kjøkken • Oppholdssone • Spiseplass
Øvrig areal, som ikke inngår i barnas leke – og oppholdsareal:
Grovgarderobe • Inklusiv garderobeplass til personalets uteklær
Toalett og stellerom
Lager for: • leker • utstyr • matvarer • renholdsartikler
HC- toalett med stellerom
Vaskerom
Renholdsrom
2 kontorer til administrasjon
Kontorarbeidsplasser for personalet
Pauserom
Konferanserom / møterom
Kopi / data / rekvisitalager / arkiv
Garderobe og personaltoalett, dusj

Romprogrammet inneholder ikke kommunikasjonsareal (ganger, trapper, heiser), tekniske rom og føringsveier for VVS, elektroteknikk, tele og data. Barnas leke - og oppholdsarealer skal ikke brukes som gjennomgangsrom, og dette kan medføre at kommunikasjonsarealet øker noe.
I nye, tidsriktige barnehager må det særlig vektlegges behov for treningsrom, møterom, kontorarbeidsplasser, lagerplass, vognskur og kjøkkenfasiliteter som ivaretar mattilsynets krav til oppbevaring og tillaging av mat.

8 Åpningstid i barnehagene

Det er barnehagens eier som fastsetter den enkelte barnehages åpningstid. Åpningstiden skal nedfelles i barnehagens vedtekter.
De kommunale barnehagene har fastsatt åpningstiden til 9 timer pr. dag, kl. 7.30. – 16.30.
Samtlige private barnehager har lenger åpningstid enn 9 timer pr. dag. 14 av 18 private barnehager har en åpningstid på 10 timer eller mer pr dag. Et tydelig trekk er at det er flest barnehager i sør som har lang åpningstid, og færrest i nord, nordvest og øst.

Brukerundersøkelsen som blir gjennomført årlig i alle barnehager på Askøy, viser at foreldre i kommunale barnehager er vesentlig mindre tilfreds (3,8 i gjennomsnitt) med åpningstiden enn foreldre i private barnehager (5,4 i gjennomsnitt). (Maksimalskåre er 6)
En stor andel av befolkingen i Askøy kommune jobber i Bergen og omegn. Med dagens trafikkbilde med lange og saktegående køer til og fra Bergen i rushtiden om morgenen og om ettermiddagen, bruker mange foreldre lang tid for å komme seg til og fra jobb. Av den grunn velger mange foreldre barnehageplass i sør, eller i Bergen for å unngå stresset det medfører å skulle rekke barnehagens stengetid hver dag.

Det må derfor vurderes å utvide åpningstiden i de kommunale barnehagene igjen, og da spesielt i de barnehagene som ligger lengst unna broen. Dette for at flere foreldre skal kunne nyttegjøre seg barnehageplass nær bosted i nord, nordvest og øst, og lette trykket på søknad til barnehageplass i sør.

Da Askøy kommune som et kostnadsreduserende tiltak i 2009 reduserte åpningstiden i de kommunale barnehagene med 1 time, ble kostnadene estimert til 0,1 årsverk pr avdeling, - til sammen 2 mill. kroner. Inkludert fire års lønnsvekst, vil det anslagsvis utgjøre ca 2,4 mill. kroner for de kommunale barnehagene. Når en tar med økningen i tilskudd til private barnehager på grunn av økte driftsutgifter i kommunale barnehager, vil sum merutgift bli ca. 7,2 mill kroner pr år.

Oversikt over åpningstid i kommunale og private barnehager på Askøy pr 1.1.2013:

Område	Barnehage	Kommunal / privat	Antall timer	Åpningstid
Nord	Furehaugen	P	9, 45	7.00 – 16.45
	Træet	K	9,00	7.30 – 16.30
Nordvest	Ramsøy	K	9,00	7.30 – 16.30
	Hanøy	K	9,00	7.30 – 16.30
	Tveit	K	9,00	7.30 – 16.30
	Lykketrollet	P	10,00	7.00 – 17.00
	Ravnanger	P	10,00	7.00 – 17.00
	Haugland gårds	P	10,15	6.45 – 17.00
	Askøy Forum	K	9,00	7.30 – 16.30
Øst	Ask	K	9,00	7.30 – 16.30
	Furuly	K	9,00	7.30 – 16.30
	Fridahuset	P	10,00	6.45 – 16.45
	Erdal	K	9,00	7.30 – 16.30
	Bakarvågen	P	10,30	6.45 – 17.15
	Florvåg	K	9,00	7.30 – 16.30
Vest	Soltun	P	10,00	7.00 – 17.00
	NAB Skogen	P	9,30	7.00 – 16.30
	Skogstunet	P	10,30	6.45 – 17.00
	Strusshamn	P	9,30	7.00 – 16.30
Sør	Knerten	P	10,00	7.00 – 17.00
	Lillebror	P	10,00	7.00 – 17.00
	Sokrates	P	10,00	7.00 – 17.00
	Kleppe	P	10,00	7.00 – 17.00
	Haugen	P	10,00	7.00 – 17.00
	Ø. Kleppe	P	9, 15	7.15 – 16.30
	Myrane	P	10,00	7.00 – 17.00
	Kleppestø	K	9,00	7.30 – 16.30
	Stongafjellet	P	11,00	6.30 – 17.30

9. Styrket barnehageavdeling for barn med store, sammensatte funksjonsnedsettelser – samlokalisering med avlastningsbolig

Barn med nedsatt funksjonsevne er en sammensatt gruppe. Det dreier seg om barn som har skade eller avvik i forhold til sosial, kognitiv, psykologisk, fysiologisk eller biologisk funksjon.
Barn med nedsatt funksjonsevne omtales ikke spesielt i lov om barnehager, men i § 2 om barnehagens innhold står det bl.a.:

- *Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte aktiviteter.*
- *Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur.*
- *Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter.*

Dette betyr at barnehagen har plikt til å tilrettelegge, støtte og ta hensyn til det enkelte barnet. Dette krever at barnehagen er bygningsmessig og utstyrsmessig tilpasset de ulike barns behov. Videre kreves at barnehagen har et tilstrekkelig og kvalifisert personale, at de har kompetanse i bruk av spesialiserte hjelpemidler, har tid og kompetanse til veiledning, og har anledning til å samarbeide med andre faginstanser i 1., 2. og 3. linjetjenesten.

Barn med til dels store og sammensatte vansker har behov for et ekstra tilpasset og tilrettelagt tilbud i barnehagen. Barnehagetilbudet må ha faste og trygge rammer som gir kontinuitet.

Det er ofte behov for egne rom for trening (når det gjelder utfordringer knyttet til det fysiske, kognitive, språk og kommunikasjon, skjerming, ro eller hvile, osv.), og det er behov for stelle -, pleie-, omsorgs- og medisineringsmuligheter. Noen barn har behov for spesialiserte hjelpemidler og ulike kommunikasjons- og datahjelpemidler. En del av barna har hjelpemidler og utstyr som er svært plasskrevende.

I arbeidet med barn med sammensatte vansker og omfattende hjelpebehov kreves det god faglig kompetanse. I tillegg til den barnehagefaglige kompetansen personalet besitter, vil det være behov for ytterligere kompetanse innen spesialpedagogikk.

En styrket spesialpedagogisk avdeling knyttet til en av barnehagene kan gi et godt og helhetlig barnehagetilbud til ressurskrevende barn, som har omfattende og tverrfaglige hjelpebehov. Samtidig som avdelingen er en del av det ordinære barnehagetilbudet i barnehagen, kan barna få tilfredstilt sine individuelle behov i en egen avdeling hvor det er fysisk tilrettelagt, er tilstrekkelig plass, og hvor det er spesialkompetanse innenfor de ulike fagfeltene.
Ved å samle barn med tilsvarende type funksjonsnedsettelse i en styrket avdeling, vil dette kunne gi både et kvalitativt godt tilbud og en rasjonell drift.

9.1 Sambruk barnehage – avlastningsbolig

Kommunen må vurdere samlokalisering av spesialavdeling/styrket avdeling i barnehage, med et avlastningstilbud for barn.
Bygget må ha et visst volum for å kunne drifte et avlastningstilbud til 4 – 6 personer.
Avlastningstilbudet må ha egen lokalisering knyttet til barnehagen. I tillegg til å ha felles rom til trenings- og aktivitetsrom, kan barnehagen og avlastningsboligen benytte hverandres arealer og utstyr, og en kan ha en felles personalavdeling.

De ulike faggrupper og fagfelt i et slikt felleskap gir en god tverrfaglig kompetanse som kan utnyttes til beste for barna.
Personalet som har deltidsstillinger, kan også kombinere jobb både i avlastningsbolig og i barnehage. Dette gir god personalflyt mellom barnehage og avlastningsbolig, og gir et godt og helhetlig døgntilbud.

Samlokalisering betyr også at hverdagen til foreldre med barn som har behov for omfattende hjelp, lettes betraktelig. De døgnene barna er i avlastingsboligen, slipper man henting og bringing fra avlastningsbolig til barnehagen, og en slipper å frakte plasskrevende hjelpemidler.

Sambruk bør ligge sentralt på Askøy, samtidig som det gir ulike tilbud til brukergruppen. Furuly-området kan være en slik plassering, med tanke på nærhet til Soltunet dagsenter og sansehus og til Terapibadet. Furuly barnehage har i tillegg lang erfaring og god kompetanse innen feltet spesialpedagogikk.

Det er flere bygninger på Furulyområdet som kan vurderes for ombygging til dette formålet.

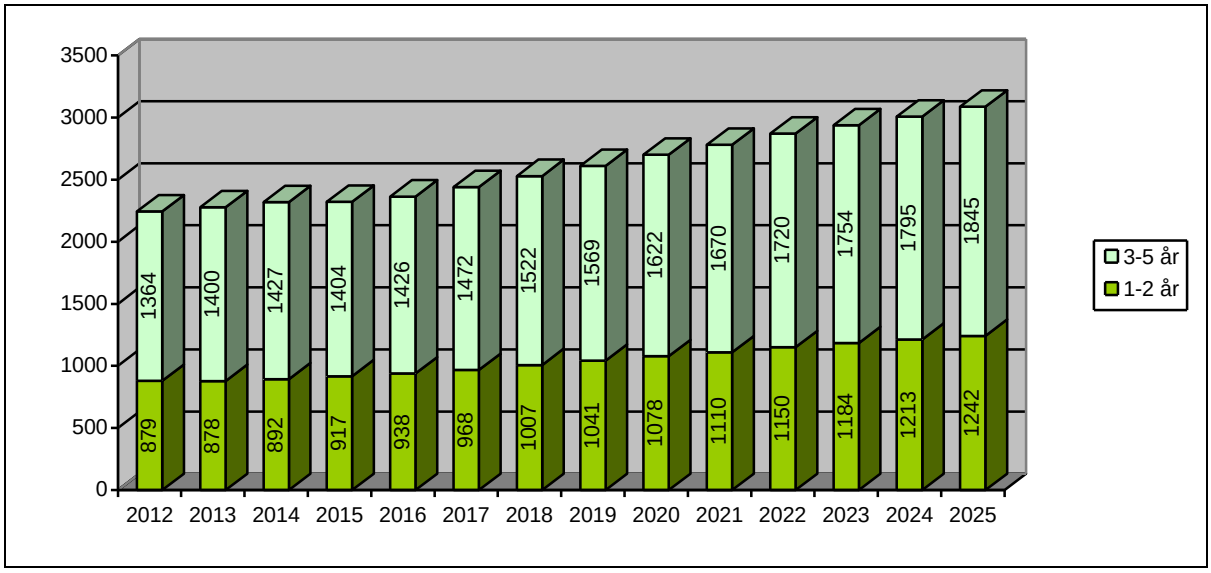
Foto: Hanøy barnehage

10. Aktuelle tiltak, plan for videre barnehageutbygging i Askøy kommune

10.1 Barnetallsutvikling

Norconsults prognose forventer en økning i aldersgruppen 0-5 år fra dagens barnetall på ca. 2650 til ca. 4150 i 2030. Dette er en økning på ca. 1300 barn i perioden.

Befolkningsutvikling barn i alderen 1-5 år
Basert på folketall pr 01.01.2012., prognose utarbeidet av Norconsult i januar 2013.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1-2 år	879	878	892	917	938	968	1007	1041	1078	1110	1150	1184	1213	1242
3-5 år	1364	1400	1427	1404	1426	1472	1522	1569	1622	1670	1720	1754	1795	1845
Sum 1-5 år	2243	2278	2319	2321	2364	2440	2529	2610	2700	2780	2870	2938	3008	3087
Endring 1-5 år		35	41	2	43	76	89	81	90	80	90	68	70	79

10.2 Tomtebehov

Kommuneplanens arealdel viser at Askøy kommune har svært få områder som i dag er avsatt til barnehageformål. Askøy er i sterk vekst, og det er derfor *viktig at kommunen sikrer egnede areal til barnehageformål i areal- og reguleringsplaner*. Tidshorisonten må være 10-20 år for å ta opp i seg de raske endringene i kommunen. Tomtene må være store nok for å ha gode og funksjonelle barnehager med gode bygningsmessige løsninger og utviklende uteareal.

Tomtene må være nær hovedveier for en sikker og effektiv trafikkavvikling. Det må unngås kjøring inn i boligområder eller på dårlige veier. På grunn av planlagt boligbygging, reisemønster til-fra arbeid og tidsklemmen hos småbarnforeldre, bør tomteareal prioriteres i søndre del av kommunen og inn mot hovedaksen nord-sør og øst-vest. Erfaring viser at foreldre ønsker å levere barn i barnehage der de bor, eller alternativt på vei til jobb.

10.3 Utbyggingstiltak i perioden 2014 – 2025

I kapitel 7.3 skisseres lokaliseringsprinsipper for plassering av nye barnehager. Eksempelvis:

- Prognoser for barnetallsutvikling på Askøy i planperioden
- Planer om boligutbygging på Askøy i planperioden
- Hensiktsmessig plassering i fht hovedfartsårer, knutepunkt i kommunen
- Avsatte tomter til barnehageformål
- Lokalisering av eksisterende barnehager
- Søkerliste til barnehageplass
- God tilgang til naturområder

I tillegg er det ønskelig å eliminere små kommunale enheter, for å redusere kostnadene i kommunale barnehager. Hanøy og Askøy Forum barnehage drives i dag i leide lokaler. Dette er kostbart for kommunen, og prosessen med å etablere en ny barnehage som erstatning for disse er i gang. Det er nødvendig med en omregulering av tomten.
Træet barnehage er en to-tre avdelings barnehage. Ved å bygge ut/bygge ny/eventuelt bygge om lokaler i Træet skole, vil denne barnehagen kunne utvides til en betydelig større barnehagedrift.

Med bakgrunn i prognoser og lokaliseringsprinsipper, angis følgende utbyggingstiltak for planperioden 2014 – 2025. Rekkefølgen på tiltakene er basert på prognoser for forventet barnetallsutvikling i planperioden.

Det er stor vekst og utvikling i kommunen, og det skjer mange endringer i løpet av et år. Det foretas derfor en årlig vurdering av utbyggingstakten i forbindelse med forarbeid til budsjett og økonomiplan, hvor følgende vurderes:

- Status barnetallsutvikling og kapasitet i eksisterende barnehager i fht tiltaksplanen
- Eventuelt innhente nye prognoser
- Vurdere boligbyggeprogrammet i kommunen
- Legge fram en revidert tiltaksdel i forbindelse med budsjett og økonomiplan

Ferdig	Tiltak	Område	Antall nye plasser	K / P	Tomt / areal	Kostnad i mill. *
2017-18	**Hanøy** Nybygg. Erstatning for Hanøy og Askøy Forum barnehage – tomt er regulert til barnehageformål	Nordvest	(140) 60 nye	K	Privateid Regulert	86 mill
2018-20	**Træet** Utvidelse/nybygg/evt overta skoletomt/bygg? Erstatning for Træet barnehage – barnehagens nabotomt er regulert til barnehageformål	Nord	(120) 80 nye	K	Regulert Evt overta tomt/bygg fra Træet skole?	74 mill
2019	**Furuly** Etablere forsterket avdeling, i kombinasjon med avlastningsbolig for barn med store og sammensatte funksjonsnedsettelser. Tilknyttet Furuly barnehage og andre fasiliteter der	Øst	8	K	Avsatt til tjenesteyting i Kommuneplanen	10 mill

2025-30	**Florvåg** Ny barnehage	Øst	150	K	Tomt må avsettes	113 mill
2025-30	**Lønvarden** Ny barnehage. Avhengig av når ny boligutbygging igangsettes i området	Sør (vest)	120	P	Privateid Regulert	115 mill
2025-30	**Skarholmen** Ny barnehage. Grunneier ønsker å selge/overdra tomten til kommunen nå.	Sør (vest)	120	K	Privateid. Avsatt til tjenesteyting i Kommuneplanen. Må reguleres.	120 mill
2025-30	**Erdal** Ny barnehage.	Øst	150	K	Tomt må avsettes	150 mill
2025-30	**Stongafjellet** Avhengig av boligutbygging i området.	Sør	120	K	Regulert til skoleformål Må evt omreguleres til barnehage	123 mill
2025-30	**Tveit** Ny barnehage. Tiltaket må vurderes opp mot søkerliste og boligutbygging i området.	Nordvest	120	P	Privateid FUS Trygge barnehager Regulert	129 mill
2025-30	**Fromreide** Ny barnehage. Avhengig av boligutbygging i nord.	Nord	120	K	Avsatt til tjenesteyting i Kommuneplanen. Må reguleres.	130 mill
2025-30	**Follese** Ny barnehage. Avhengig av boligutbygging på Nipafjellet og ny veitrase til Hetlevik	Vest	120	P	Regulert	
Etter 2030	**Juvik** Ny barnehage.	Sør	120	P	Avsatt til tjenesteyting i Kommuneplanen. Må reguleres.	
Etter 2030	**Haugland / Ravnanger** Ny barnehage.	Nordvest	120	K	Tomt må avsettes	
Etter 2030	**Fauskanger** Utvidelse av Furehaugen barnehage, med 1-2 avd.	Nord	20	P	Regulert	
Etter 2030	**Ask** Ny barnehage Avhengig av boligutbygging i området.	Øst	120	P	Tomt må avsettes	
Etter 2030	**Davanger** Ny barnehage Avhengig av boligutbygging i området.	Nordvest	120	P	Tomt må avsettes	
Etter 2030	**Bergheim** Mulig å etablere et samarbeid mellom Askøy Fotballklubb og Askøy kommune. Beliggenheten er ideell for drift av natur og friluftsbarnehage.	Sør	120	K	Avsatt til tjenesteyting i Kommuneplanen. Må reguleres. Rekkefølgekrav i fht vei.	

** Kostnader: Grovkalkylen er basert på nasjonale standarder og nøkkeltall, antall barn i barnehagen, og antall kvm pr. barn/plass. Priser inklusiv:*

- *Reserve / Margin / Uforutsett*
- *Lønns og prisstigning til ferdigdato*
- *MVA*
- *Finanskostnader / Byggelån*

Foto: Furuly barnehage